

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudkyně Daniely Zemanové a soudce Pavla Molka v právní věci žalobce: **Ing. R. V.**, zast. JUDr. Petrem Kočím, Ph.D, advokátem se sídlem Opletalova 1535/4, Praha 1, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihočeského kraje**, se sídlem U Zimního stadionu 1952/2, České Budějovice, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 6. 2015, čj. KUJCK 45912/2015/ODSH, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 5. 2016, čj. 10 A 121/2015-40,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Městský úřad Tábor (správní orgán I. stupně) vydal 8. 12. 2014 rozhodnutí, kterým uznal žalobce vinným ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. e) bod 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (zákon o silničním provozu). Toho se žalobce dopustil tím, že dne 21. 8. 2014 v ranních hodinách v katastru obce Tábor na dálnici D3 ve směru jízdy od Prahy na České Budějovice řídil osobní vozidlo tovární značky Škoda Superb, aniž by byl držitelem příslušného řidičského oprávnění podle § 81 zákona o silničním provozu. Tím porušil § 3 odst. 3 písm. a) a § 4 písm. b) téhož zákona.

[2] Žalovaný dne 16. 6. 2015 rozhodnutí městského úřadu potvrdil a odvolání žalobce zamítl. Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou. Zároveň pro případ, že by krajský soud neshledal důvody pro zrušení napadeného rozhodnutí, žádal o upuštění od potrestání za daný přestupek. Krajský soud žalobu rozsudkem označeným v záhlaví zamítl.

II. Shrnutí argumentů kasační stížnosti

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) proti rozsudku podal kasační stížnost, a to z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Nesprávnost posouzení právní otázky spatřuje v absenci materiální a subjektivní stránky přestupku. Argumentuje překážkou již jednou rozhodnuté věci a nepřiměřenou přísností uložené sankce. Rovněž namítá porušení svých procesních práv při řízení před správním orgánem I. stupně, neboť mu bylo nezákonně doručeno předvolání k ústnímu jednání na trvalou adresu v době jeho dočasné nepřítomnosti. Nadto mu správní orgán neumožnil dočasnou nepřítomnost prokázat.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[4] Důvodnost kasační stížnosti posoudil soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.); neshledal přitom vady, jimiž by se musel zabývat i bez návrhu.

[5] Nejvyšší správní soud nejprve zvážil námitku absence materiální stránky přestupku, kterou vyhodnotil podle jejího obsahu jako námitku absence formální stránky přestupku [III.A., kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Následně zvážil argument, podle něhož stěžovatel přestupek nezavinil [III.B., § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], projednání přestupku bránila překážka věci pravomocně rozhodnuté [III.C., § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.], námitku nepřiměřenosti sankce [III.D., § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] a konečně námitku, podle níž správní orgány protizákonně neumožnily stěžovateli odvrátit následky fikce doručení předvolání k jednání [III.E., § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.].

III.A. Materiální a formální stránka přestupku

[6] Stěžovatel ve své kasační stížnosti namítá, že nebyla naplněna materiální stránka přestupku. Přestupek podle § 125c odst. 1 písm. e) zákona o silničním provozu dle něj nemíří na osoby v postavení stěžovatele, které řidičské oprávnění měly, ale byl jim udělen zákaz řízení a následně odebrán řidičský průkaz. Podle stěžovatele *„především postihuje situace, kdy provinivší řídí vozidlo v době, kdy má udělen zákaz řízení nebo v případě, kdy není vůbec oprávněna řídit motorová vozidla“*.

[7] Nejvyšší správní soud k tomu předně uvádí, že takto formulovaná námitka ve skutečnosti nemíří na naplnění materiálního znaku přestupku, ale k otázce, zda stěžovatel opravdu naplnil skutkovou podstatu přestupku (naplnění formálního znaku přestupku).

[8] Dle na věc aplikovatelného § 125c odst. 1 písm. e) bod 1 zákona o silničním provozu, ve znění do 6. 11. 2014, se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích řídí motorové vozidlo *a v rozporu s § 3 odst. 3 písm. a) není držitelem příslušného řidičského oprávnění podle § 81*.

pokračování

[9] Již jen na základě jednoduchého čtení zákona je evidentní, že stěžovatel naplnil skutkovou podstatu tohoto přestupku. Stěžovateli byla dřívějším rozhodnutím uložena sankce zákazu řízení na dobu jednoho měsíce ode dne 1. 7. 2014 do 1. 8. 2014. Podle § 94a odst. 1 držitel řidičského oprávnění toto oprávnění pozbývá dnem právní moci rozhodnutí, kterým mu byla uložena sankce. Následuje povinnost odevzdat toto řidičské oprávnění do 5 dnů. Řidičské oprávnění stěžovatele bylo tedy neplatné už právní mocí rozhodnutí, v jehož důsledku ho pozbyl.

[10] Uplynutím doby, na kterou byl zákaz udělen, se řidičské oprávnění opětovně neaktivovalo. Naopak, podle § 102 odst. 1 zákona o silničním provozu po výkonu sankce zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel rozhodne o vrácení řidičského oprávnění příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností na žádost osoby, která pozbyla řidičské oprávnění podle § 94a. Takovou žádost stěžovatel před 21. 8. 2014 nepodal (údajně proto, že o pozbytí řidičského oprávnění vůbec nevěděl – viz dále). Proto nemohl být držitelem řidičského oprávnění v den, kdy řídil osobní vůz (21. 8. 2014).

[11] Dne 21. 8. 2014 tedy stěžovatel nebyl držitelem příslušného řidičského oprávnění (skupiny B). Text § 125c odst. 1 písm. e) bod 1 zákona o silničním provozu nijak nerozlišoval, z jakého důvodu řidič nebyl držitelem oprávnění.

[12] Jen pro pořádek ke zmínce stěžovatele o nenaplnění materiální stránky přestupku (byť stěžovatel v žalobě i kasační stížnosti ve skutečnosti polemizoval s formální stránkou přestupku) stačí doplnit, že stěžovatel vůbec netvrdí, co je na jeho případě tak výjimečného a unikátního, že by snad neměl být za přestupek potrestán, byť naplnil všechny jeho formální znaky.

III.B. *Zavinění*

[13] Stěžovatel dále namítá, že nemohla být naplněna subjektivní stránka přestupku. O pozbytí řidičského průkazu nevěděl a vědět nemohl, neboť si vůbec nebyl vědom uděleného zákazu řízení. Vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům o tom prý ani vědět nemohl.

[14] Ke stěžovatelově námitce absence subjektivní stránky zdejší soud uvádí, že podle § 3 přestupkového zákona postačí zavinění z nedbalosti, přesněji i jen nedbalost nevědomá (§ 4 odst. 2 přestupkového zákona). Jak správně uvádí krajský soud, stěžovatel si byl velmi dobře vědom probíhajícího řízení, které posléze vyústilo v zákaz řízení. Správnímu orgánu doložil plnou moc pro obecného zmocněnce – údajného občana Kuvajtu s adresou v Kuvajtu. Tuto bizarní plnou moc, kterou se stěžovatel zjevně snažil zdržet či znemožnit další řízení, správní orgán považoval za zneužití práva (předtím v souladu s judikaturou NSS ověřoval, zda se o zneužití práva vsutku jedná). Dále proto jednal se stěžovatelem jako s nezastoupeným. To, že se nepodařilo stěžovateli doručit písemnosti jinak než fikcí, je jen a pouze vina stěžovatele. V každém případě postačí konstatovat, že si stěžovatel musel být hrozícího trestu velmi dobře vědom. Jakkoliv i rozhodnutí o zákazu řízení mu bylo doručeno fikcí, šlo o skutečnost, o které stěžovatel přinejmenším vědět měl a mohl.

III.C. *Překážka věci pravomocně rozhodnuté*

[15] Stěžovatel dále stručně argumentuje, že jeho postihu bránilo předchozí vrácení řidičského oprávnění správním orgánem. Nejvyšší správní soud se neztotožnil ani s tímto argumentem. Vrácení řidičského oprávnění rozhodnutím Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 27. 8. 2014, tedy šest dní po spáchání nyní řešeného přestupku, se zcela jasně váže k jiné, předchozí sankci zákazu řízení, uložené rozhodnutím Magistrátu města České Budějovice ze dne 23. 5. 2014 (viz k tomu výklad zákona v bodech [9] a [10] shora). Protože vrácení řidičského oprávnění se vztahovalo k předchozímu trestu zákazu řízení, nemohlo vůbec ovlivnit následný postih stěžovatele za nový přestupek, jehož se mezitím dopustil.

III.D. *Námítka nepřiměřené přísnosti sankce*

[16] Stěžovatel dále tvrdí, že sankce za jím spáchaný přestupek je nepřiměřeně přísná a je uložena ve stejné výši, jako za přestupky mnohem závažnější, s větší možností ohrožení hodnot chráněných zákonem. Opětovně navrhuje od sankce za přestupek upustit a kritizuje krajský soud, podle něhož to v tomto případě nelze.

[17] Ani s touto námitkou se Nejvyšší správní soud neztotožnil. Jak správně uvedly již správní orgány, sankce stěžovateli uložená (25 000 Kč) je až na samé hranici zákonné sazby za tento přestupek. Podle zákona přitom mohla být uložena pokuta od 25 000 Kč do 50 000 Kč [§ 125c odst. 4 písm. a) zákona o silničním provozu]. Moderační právo soudu je uplatnitelné pouze na úpravu výše uložené sankce v zákonem daných mezích, nikoliv mimo ně. Upustit od sankce uložené na spodním okraji rozpětí sporné sankce tedy vůbec nebylo možné. Opačný závěr by byl v rozporu s principem dělby moci, z něhož plyne, že pravomoc stanovit rozsah sankcí za správní delikty a případně vyloučit možnost upuštění od daného trestu náleží zákonodárci a nikoliv soudní moci. Ostatně závěr, že by správní orgán od trestu upustit nemohl, zatímco správní soudy ano, je sám o sobě absurdní [bližše srov. rozsudek NSS ze dne 19. 6. 2009, čj. 5 As 46/2008-50, č. 1918/2009 Sb. NSS, část III.a)].

III.E. *Zákonnost doručení předvolání*

[18] Stěžovatel namítá, že mu bylo doručeno předvolání k ústnímu jednání na trvalou adresu, kde byl ale dočasně nepřítomen. Navzdory tomu, že se stěžovatel snažil zvrátit následky fikce doručení, správní orgán mu neumožnil dočasnou nepřítomnost na jeho adrese prokázat. Uvádí, že o dočasné nepřítomnosti správní orgán I. stupně věděl, neboť stěžovatel byl v kontaktu s pracovníkem tohoto úřadu.

[19] Nejvyšší správní soud k tomu předně uvádí, že všechny podmínky pro doručení fikcí byly v případě doručení předvolání k jednání dány. To stěžovatel ostatně ani nerozporuje. Skutečnost, zda se adresát v místě doručování fakticky zdržoval, správní orgán nezkoumá; tato skutečnost je pro naplnění fikce doručení nevýznamná (viz rozsudky NSS ze dne 31. 3. 2010, čj. 5 As 26/2009-67, ze dne 3. 6. 2010, čj. 9 As 64/2009-44, ze dne 21. 12. 2011, čj. 2 As 23/2011-118, a ze dne 29. 11. 2012, čj. 7 As 130/2012-29, event. rozsudek KS v Hradci Králové ze dne 31. 1. 2011, čj. 51 Ca 17/2009-31). Jak k tomu již zdejší soud uvedl, platný správní řád, na rozdíl od předešlého zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), nepodmiňuje fikci doručení tím, aby se adresát v průběhu úložní lhůty zdržoval v místě doručení. Nikoliv nevýznamným důvodem této legislativní

pokračování

úpravy byla i snaha o to, aby byly omezeny obstrukce při doručování (viz cit. rozsudek čj. 9 As 64/2009-44).

[20] Správní řád dává adresátovi při splnění zákonných podmínek možnost zvrátit následky fikce doručení podle § 24 odst. 1 správního řádu, a to na základě § 24 odst. 2 ve spojení s § 41 správního řádu. Této možnosti stěžovatel využil v podobě žádosti o určení neplatnosti doručení.

[21] Pro možnost úspěšně zvrátit fikci doručení správním orgánem je třeba mj. prokázat, že si adresát písemnosti pro dočasnou nepřítomnost nebo z jiného vážného důvodu nemohl uloženou písemnost ve stanovené lhůtě *bez svého zavinění* vyzvednout (§ 24 odst. 2 správního řádu).

[22] Stěžovatel uvádí, že mu správní orgán neposkytl potřebný čas prokázat podmínky pro splnění § 24 odst. 2 správního řádu a neprovedl ani navržené důkazy. K tomu lze však uvést, že veškerá tvrzení a jim svědčící důkazy, které stěžovatel předkládal, směřovaly jen k prokázání nepřítomnosti stěžovatele v místě, kam mu bylo doručováno. Stěžovatel tvrdil a snažil se prokázat, že se na pražské adrese, kde má trvalý pobyt, v rozhodné době nezdržoval, neboť byl pracovně v Českých Budějovicích. Tuto skutečnost však správní orgán nerozporoval. Co bylo sporné, a co stěžovatel vůbec netvrdil, bylo splnění podmínky, podle níž si nemohl uloženou písemnost ve stanovené lhůtě vyzvednout *bez svého zavinění*.

[23] Výkladem § 24 odst. 2 správního řádu se již judikatura opakovaně zabývala. Například v rozsudku ze dne 26. 11. 2015, čj. 7 As 208/2015-48, posuzoval NSS obdobnou situaci, v níž byl adresát na dlouhodobě plánované dovolené: *„Argumentaci stěžovatele, že »dovolenou plánoval dříve, než vůbec mohl doručování písemnosti předpokládat, případně předvídat, že bude nějaké řízení vedeno«, je zcela nepřijatelná, protože není podstatné, kdy dovolenou plánoval, ale podstatná je skutečnost, že v době, kdy na plánovanou dovolenou odjížděl, věděl o možnosti, že bude o jeho odvolání správním orgánem rozhodováno. Obě ustanovení, jak § 24 odst. 2, tak § 41 správního řádu jednoznačně vyžadují, aby se jednalo, ať už o dočasnou nepřítomnost nebo vážné, resp. závažné, důvody, které nastaly bez zavinění. Musí se tedy jednat o takovou skutečnost, kterou adresát neplánoval a která nastala bez možnosti, aby ji jakkoliv mohl ovlivnit, např. hospitalizace z důvodu vážného úraz apod. Tedy skutečnost nahodilou, mimořádnou. Nikoliv však skutečnost zcela závislou na vůli stěžovatele, jímž bylo v daném případě s velkým předstihem před rozhodnou událostí učiněné rozhodnutí odjet na dovolenou. Plánovaná dovolená nemůže být v žádném případě vyhodnocena jako závažný důvod, který nastal bez stěžovatelova zavinění. Pokud stěžovatel v předstihu věděl, že se nebude v době od 5. 7. 2012 do 19. 7. 2012 z důvodu plánované dovolené zdržovat v místě bydliště, takže si v této době nebude moci přebírat doručované písemnosti, musel si být vědom důsledků, které v souvislosti s doručováním písemnosti od správního orgánu mohou nastat. V tomto kontextu Nejvyšší správní soud poukazuje na právní zásadu vigilanti iura (každý ať si střeží svá práva).“*

[24] Závěr NSS ve vztahu k dočasnému pracovnímu pobytu nynějšího stěžovatele mimo adresu trvalého pobytu musí být zcela stejný jako ten, který zaujal NSS v cit. rozsudku

čj. 7 As 208/2015-48 ve vztahu k dovolené. Jak správně uvedl krajský soud, stěžovatel si byl vědom probíhajícího správního řízení. S ohledem na okolnosti věci a své zkušenosti z jiných přestupkových řízení musel velmi dobře vědět, že někdy v té době mu bude doručováno předvolání k jednání. Měl si proto své záležitosti uspořádat tak, aby písemnost na poště převzít mohl. Pokud to snad nebylo z jakéhokoliv důvodu možné, je jen jeho vina, že v období, o kterém musel vědět, že mu budou docházet důležité písemnosti od správního orgánu, ovšem nebude se na doručovací adresu zdržovat, si nezařídil možnost doručování jinak. Příkladem je právě možnost doručování na elektronickou adresu, o které ostatně stěžovatel v kasační stížnosti hovoří. O to by si ale musel stěžovatel výslovně požádat (§ 19 odst. 3 správního řádu); nic takového však neučinil. Doručení písemnosti fikcí tak bylo jen důsledek nedbalosti stěžovatele, což vylučuje aplikaci § 24 odst. 2.

IV. Závěr a náklady řízení

[25] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s.).

[26] O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch. Žalovanému, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, žádné náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. září 2016

Zdeněk Kühn
předseda senátu